

Het kwaad schuilt in ieder van ons

Met 'De welwillenden' schreef Jonathan Littell in 2006 een ontluisterende roman over de holo-caust. Guy Cassiers vertaalde het 1.000 pagina's tellende boek adequaat naar het toneelpodium.

KOEN VAN BOXEM

De zaallichten branden nog als voormalig SS-officier Max Aue het publiek toespreekt. Hij kondigt aan zijn hart en hoofd te luchten over de gruwelijkheden die hij tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft aangericht. Moord na moord op de Joden. Als hij een monster is, zijn we dat allemaal, zegt hij. Want het kwaad schuilt in ieder van ons. Het is een overrompelende binnenkomer.

Toen de Amerikaanse schrijver Jonathan Littell zijn boek publiceerde, werd het geprezen en verguisd. Het venijn zat in de figuur van Aue. Een onderdeel van de Duitse moordmachine, maar tegelijk een intellectueel met een verfijnde culturele smaak. Waren de nazibeulen

Hans Kesting als SS'er Max Aue in 'De welwillenden'. © TONEELHUIS

mensen zoals iedereen of hadden ze een speciaal soort gen? Voor Littell gold het eerste. Het is dezelfde vraag die wordt gesteld over de jihadisten van IS. Waarom radicaliseren jongeren en slaan ze aan het moorden?

Het boek van Littell, bijna 1.000 pagina's dik, naar het toneel vertalen was voor Guy Cassiers een heike-

le klus. Veel werd weggelaten. Als toeschouwer hoef je daar geen rekening mee te houden. Het gaat om het resultaat op het podium. 3,5 uur duurt de theaterbewerking, een coproductie van Toneelhuis en Toneelgroep Amsterdam. Een lange zit, onderbroken door een pauze, maar ze verveelt nooit.

Daarvoor is het verhaal te sterk. En toch blijft 'De welwillenden' niet helemaal aan de ribben plakken. Je wordt als kijker nooit boos op Aue, en bij uitbreiding op de andere SS'ers met liters bloed aan de handen. Misschien omdat er te veel wordt gepraat en te weinig getoond. De setting is spaarzaam, met een dossierkastwand van Eichmann als belangrijkste attribuut.

Cassiers is op zijn best als hij met video aan de slag gaat. Ook in deze productie. Met de beelden kruipt hij in het hoofd van Aue. De waanzin krijgt een angstaanjagend gezicht. Hans Kesting heeft een taaië klant aan Aue, maar hij zet hem prachtig neer. Eigenlijk wil je hem beter leren kennen omdat je niet kunt geloven dat hij heeft gedaan wat hij deed. Je wil begrijpen. Maar sommige zaken zijn onbegrijpbaar.

'De welwillenden' tot en met zaterdag in Bourla, Antwerpen. Daarna tournee door Nederland en Vlaanderen.